

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL A. Ž. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2018 m. sausio 31 d. Nr. 242-36

Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. Ž. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. rugsėjo 12 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „Seat Ibiza“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko – automobilio valdytojo civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

2017 m. rugsėjo 13 d. pareiškėjas telefonu kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad už transporto priemonės sugadinimus pageidautų draudimo išmoką gauti pinigais. Šalys buvo susitarusios, kad transporto priemonę pareiškėjas apžiūrai pristatys draudiko partneriams – UAB „Autofortas“. Draudiko ekspertas, gavęs dokumentus bei sugadinimų nuotraukas, 2017 m. rugsėjo 18 d. telefonu informavo pareiškėją, kad, įvertinus automobilio apžiūros metu užfiksuotus sugadinimus ir jų pobūdį, nustatyta, kad automobilio remontas kainuos 333,64 Eur. Draudiko darbuotojas, informuodamas apie apskaičiuotą draudimo išmoką, pareiškėjui nurodė, kad 2017 m. rugpjūčio 23 d. automobilis taip pat buvo patekęs į eismo įvykį, todėl remiantis draudiko turimais duomenimis buvo nuspręsta, kad automobilis po 2017 m. rugpjūčio 23 d. eismo įvykio galėjo būti nesuremontuotas. Dėl šios priežasties iš apskaičiuoto nuostolio dydžio buvo išskaičiuoti su 2017 m. rugsėjo 12 d. įvykiu nesusiję sugadinimai.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis ir su draudiko teiginiais, kad po 2017 m. rugpjūčio 23 d. eismo įvykio pareiškėjas nebuvo susiremontavęs transporto priemonės, todėl draudikui pateikė nuotraukas, kuriose matyti, kad automobilis 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio metu buvo praktiškai neapgadintas (pažeistas valstybinis numeris, apibraižytas priekinio buferio keleivio pusės viršutinės dalies paviršinis sluoksniu – lakas). Be to, pareiškėjas kreipėsi į UAB „Asistavita“, prašydamas parengti transporto priemonės vertinimo ataskaitą. 2017 m. spalio 6 d. draudikui pateiktoje M. S. parengtoje Transporto priemonės vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto kaina yra 2 320 Eur.

2017 m. spalio 11 d., gavęs pareiškėjo siųstas nuotraukas ir paaiškinimus, draudikas padarė išvadą, kad pareiškėjas nepateikė dokumentų, įrodančių, kad transporto priemonė po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio buvo suremontuota, o užfiksuoti sugadinimai kėlė abejonių. Dėl šios priežasties draudikas kreipėsi į ADB „Compensa Vienna Insurance Group“, kad ši pateiktų 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykyje dalyvavusios transporto priemonės „Opel Vectra“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), sugadinimų nuotraukas. Iš ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ pateiktų duomenų draudikas nustatė, kad 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio metu

automobiliai susidūrė priekinėmis ir galinėmis plokštumomis, važiuodami vienas paskui kitą. Kadangi įvykio metu buvo sugadinta automobilio „Opel“ galinė dalis – pažeistas galinis buferis, galinis dangtis, galinis stiklas, galinis rėmas ir galiniai lonžeronai, todėl buvo padaryta išvada, kad įvykį sukėlusio automobilio „Seat“ dalys „sugėrė analogišką smūgio energijos kiekį“. Tačiau pareiškėjo pateiktose nuotraukose, darytose tariamai po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio, tokio ar bent panašaus intensyvumo sugadinimų nematyti, tai draudikui ir sukėlė abejonių dėl pateiktose nuotraukose matomų sugadinimų.

2017 m. spalio 30 d. draudiko darbuotojas sudarė žalos administravimo bylos Nr. (*duomenys neskelbiami*) tyrimo aktą (toliau – aktas), kuriame pažymėjo, kad „išanalizavus transporto priemonės „Seat“ sugadinimus po 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio, matyti, kad priekinio bamperio grotelių tvirtinimo laikikliai pažeisti juos tiesiogiai veikiant, kontaktuojant su kitu objektu, judėjusiu transporto priemonės išilginės ašies kryptimi. Automobilio priekinis panelis sugadintas deformuojant priekinį bamperį, taip pat kontaktuojant su objektu, judėjusiu šios transporto priemonės išilginės ašies kryptimi. Tokie sugadinimai galimi po transporto priemonės susidūrimo su kitu objektu, visa priekine automobilio plokštuma“, todėl draudikas nurodo, kad šie sugadinimai nėra susiję su įvykiu. Draudikas nustatė, kad priekinio kairės pusės žibinto, buferio, laikiklio, posparnio, sparno bei kairės ir dešinės pusės ratų ir ratlankių pažeidimai techniniu požiūriu galėjo būti padaryti 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio metu, todėl priėmė sprendimą išmokėti draudimo išmoką tik už šiuos automobilio sugadinimus.

Įvertinęs gautą Vertinimo ataskaitą ir atsižvelgdamas į akte nustatytus sugadinimus, kurie susiję su eismo įvykiu, draudikas taip pat kreipėsi į tris remonto įmones: UAB „Delondas“, UAB autocentras „Žerutis“ ir UAB „Autobroliai“, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės sugadinimų remonto kaina. UAB „Delondas“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 810,08 Eur, UAB autocentras „Žerutis“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 667,43 Eur automobilio remonto išlaidos, o UAB „Autobroliai“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 593,79 Eur.

2017 m. lapkričio 17 d. draudikas pareiškėją raštu informavo, kad 2017 m. spalio 26 d. pareiškėjui yra išmokėta 690,43 Eur draudimo išmoka, atlyginanti dėl 2017 m. rugsėjo 12 d. įvykio padarytą žalą. Kadangi draudikui nebuvo pateikta jokių papildomų dokumentų, patvirtinančių faktinę transporto priemonės remonto kainą, o įvardytos remonto įmonės nustatė remonto kainą pagal savo įkainius ir pateikė pasiūlymus suremontuoti transporto priemonę, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pateiktų trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas taip pat akcentavo ir tai, kad draudimo išmokos dydis gali būti perskaičiuotas, jei remontuojant transporto priemonę bus pastebėta papildomų defektų.

2017 m. gruodžio 8 d. pareiškėjas draudikui pateikė UAB „Autojuta“ pažymą, kurioje yra nurodyta, kad ratlankiai yra neremontuoti, todėl turi būti pakeisti. Įvertinęs šiuos pareiškėjo pateiktus įrodymus, draudikas priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui papildomą 90,15 Eur draudimo išmoką už automobilio priekinių ratlankių keitimą.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, todėl kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką prašo rekomenduoti draudikui vadovautis nepriklausomo turto vertintojo užfiksuotais sugadinimais ir visus juos įtraukti į remonto darbų sąmatą. Taip pat pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas ir sumokėti už nuomojamą automobilį.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas teigė visapusiškai ištyręs 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio aplinkybes ir, nustatęs, kad transporto priemonės priekinio kairės pusės žibinto, buferio, laikiklio, posparnio, sparno bei kairės ir dešinės pusės ratų ir ratlankių pažeidimai techniniu požiūriu galėjo būti padaryti 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio metu, suabejojo, ar priekinio buferio grotelių tvirtinimo laikikliai ir priekinis radiatoriaus rėmas („priekinis panelis“) buvo sugadinti „transporto priemonei kontaktuojant su objektu, judėjusiu šios transporto priemonės išilginės ašies kryptimi“. Tokie sugadinimai galimi po transporto

priemonės susidūrimo su kito automobilio galine plokštuma, todėl draudikas gali pagrįstai teigti, kad šie sugadinimai nėra susiję su 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykiu.

Draudikas taip pat pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punkte nurodyta, kad draudimo išmoka gali būti apskaičiuojama pagal nukentėjusio trečiojo asmens realiai patirtas dėl eismo įvykio sugadintos transporto priemonės remonto išlaidas arba teoriniu skaičiavimų būdu. Draudiko teigimu, tuo atveju, kai nukentėjęs trečiasis asmuo automobilio neremontuoja, draudimo išmoka yra apskaičiuojama, įvertinus būtinas automobilio remonto išlaidas be PVM. Taisyklėse nustatyta, kad būtinos automobilio remonto išlaidos yra apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių įkainius, atitinkančius technologijos lydį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Draudikas pabrėžė, kad Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad draudikas turi teisę nustatyti nukentėjusio trečiojo asmens transporto priemonei padarytos žalos dydį, vadovaudamasis įmonių, turinčių teisę remontuoti sugadintą turta, pateiktais turto remonto išlaidų skaičiavimais. Draudikas teigė, kad, vadovaudamasis Taisyklių 13 punkto nuostatomis, kreipėsi į tris rinkoje veikiančias automobilių remonto įmones, kad būtų pateikti pasiūlymai suremontuoti transporto priemonę, nurodant konkrečių darbų ir detalių įkainius. Draudiko teigimu, remiantis Taisyklių 15 punkto nuostatomis, buvo apskaičiuota 690,43 Eur vidutinė automobilio remonto kaina, t. y. buvo priimtas sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį.

Draudikas mano, kad pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita realiai patirtų išlaidų nepagrindžia, todėl laikytina, kad nėra įrodyta, kad nuostolis turi būti apskaičiuotas būtent pagal Vertinimo ataskaitą. Draudikas teigia apskaičiuotą draudimo išmokos dydį grindžiantis oficialiai Lietuvoje veikiančių ir nemažą darbo patirtį turinčių remonto įmonių sudarytomis sąmatomis, o tai atitinka teisės aktų nuostatas, kad draudikas yra įpareigotas atlyginti būtinąsias nukentėjusio asmens išlaidas, apskaičiuotas pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius.

Draudikas sprendimą nesivadovauti Vertinimo ataskaita grindžia ir tuo, kad „pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita realiai patirtų išlaidų nepagrindžia (juolab, kad vertintojas nenustatinėjo kokio transporto priemonės defektai yra tiesiogiai priežastiniu ryšiu susiję, su 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykiu), jo skaičiavimas yra hipotetinis, nepagrįstas dokumentais, kurie patvirtintų, jog transporto priemonės remonto kaštai yra būtent tokie, kokie nurodyti pateiktoje ataskaitoje.“

Be to, draudikas nurodė ir tai, kad nesutinka atlyginti pareiškėjui nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų, o savo nesutikimą grindžia tuo, kad draudikas, išmokėdamas draudimo išmoką, nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Atsižvelgdamas į nurodytas faktines aplinkybes, draudikas teigia, kad sprendimą kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus pareiškėjas priėmė laisva valia ir neverčiamas, todėl šios išlaidos negali būti įvardijamos kaip būtinosios.

Įvertinus visa tai, kas buvo išdėstyta, draudiko įsitikinimu, žalos administravimas vyko pagal teisės aktų reikalavimus, nuostolio dydis apskaičiuotas sąžiningai ir yra pakankamas, kad pareiškėjo automobilis būtų atkurtas į iki 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio buvusią padėtį, todėl pareiškėjo reikalavimas nepagrįstas ir negali būti tenkinamas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių

ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio metu transporto priemonei padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio ir reikalavimo atlyginti turto vertintojo samdymo bei pakaitinio automobilio nuomos išlaidas.

1. Dėl draudiko atlikto automobilio remonto išlaidų skaičiavimo pagrįstumo

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, svarbu pažymėti, kad Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDI) 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar Biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadamis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas eismo įvykio metu patirtos žalos dydžio nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl taip pat turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek ir pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi aukštesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau buvo minėta, turto vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, remdamasis Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio metu padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Draudikas, siekdamas nuginčyti Vertinimo ataskaitą, vadovaujasi remonto įmonių UAB „Delondas“, UAB autocentras „Žėrutis“ ir UAB „Autobroliai“ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės remonto išlaidos sudaro 2 320,00 Eur. Remiantis draudiko atlikto rinkos tyrimu, nustatyta, kad UAB „Delondas“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 810,08 Eur (be PVM); UAB autocentras „Žėrutis“ nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 667,43 Eur (be PVM), o UAB „Autobroliai“ nurodė, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 593,79 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių

priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Įvertinus tai, kad tiek Vertinimo ataskaitoje, tiek remonto įmonių sąmatose nurodyt tie patys remonto darbai, pažymėtina aplinkybė, kad iš esmės skiriasi automobilio sugadinimų remonto kaina. Analogiškų remonto darbų išlaidos Vertinimo ataskaitoje yra kur kas didesnės, nei nurodytos autoservisų pateiktose automobilio remonto sąmatose (pvz., Vertinimo ataskaitoje nustatyta keičiamo priekinio buferio kaina yra 287 Eur, o autoservisų sąmatose tos pačios dalies kaina svyruoja nuo 100 Eur iki 150 Eur), todėl, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, apskaičiuodamas automobilio remonto išlaidas, vadovavosi CK 6.38 straipsnio straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir tų pačių remonto darbų kainą apskaičiavo atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad draudiko rekomenduotų remonto įmonių nustatytos išlaidos buvo apskaičiuotos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Draudiko ir remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, kuriame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatas dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo bei apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atkreiptinas dėmesys, kad remonto įmonių pateikti skaičiavimai ir draudiko pasirinktas variantas pareiškėjo nuostolio dydį apskaičiuoti pagal iš trijų autoservisų sąmatų išvestą vidurkį buvo pagrįstas objektyviais įrodymais. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatytu prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu reikalavimu, darytina išvada, kad draudiko pasirinktas nuostolio dydžio apskaičiavimo būdas atitinka teisės aktuose įtvirtintas tikslios žalos nustatymo taisykles.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką neginčijo pagal remonto įmonių sudarytose transporto priemonės remonto sąmatose nurodytą automobilio atkūrimo išlaidų vidurkį draudiko apskaičiuotos žalos atitikties Taisyklių 15 punkto nuostatomis ir tikslios žalos nustatymo sąlygoms (CK 6.251 straipsnis). Pareiškėjas iš esmės tik teigė, kad draudimo išmokos nustatymas pagal remonto įmonių nurodytas transporto priemonės remonto išlaidas yra nepagrįstas, tačiau nepateikė jokių įrodymų (Vertinimo ataskaita, kaip minėta, neatitinka ekonomiškumo principo), leidžiančių suabejoti draudiko nustatytą ir į remonto sąmatas įtrauktų automobilio sugadinimų remonto technologija, pobūdžiu ir kt. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo teiginiai dėl draudiko netinkamai pasirinkto draudimo išmokos apskaičiavimo būdo nėra patvirtinti objektyviais įrodymais.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytą automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisykles, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

2. Dėl draudiko nustatytų automobilio remonto išlaidų

2.1. Dėl draudiko apskaičiuotų automobilio kėbulo remonto išlaidų

Draudikas teigia, kad apskaičiuodamas mokėtiną draudimo išmoką nepriskaičiavo su 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykiu nesusijusių sugadinimų remonto išlaidų.

Vertinant ginčo šalių argumentus dėl draudiko sprendimo nemokėti išmokos už sugadintus automobilio priekinio buferio grotelių tvirtinimo laikiklius ir priekinį radiatoriaus rėmą, pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalis nustato pareiškėjo pareigą pateikti draudikui visus turimus dokumentus ir informaciją apie draudžiamą įvykio aplinkybes ir pasekmes, būtinus nustatant draudimo išmokos dydį, todėl pareiškėjas, siekdamas nuginčyti draudiko nustatytą žalą, privalėjo pateikti draudikui objektyvius įrodymus, kurie pagrįstų teiginius, kad po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio automobilio kėbulas buvo suremontuotas ir atkurtas į iki eismo įvykio buvusią padėtį.

2017 m. spalio 30 d. draudiko eksperto sudarytame akte teigiama, kad dalis automobilio sugadinimų galėjo būti padaryti dar 2017 m. rugpjūčio 23 d. eismo įvykio metu ir iki 2017 m. rugsėjo 12 d. galėjo būti suremontuoti. Draudikas nurodo, kad pareiškėjas nepateikė jokių dokumentų, įrodančių, kad transporto priemonė po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio buvo suremontuota, o draudiko ekspertas akte nurodo, kad „detalesnė nagrinėjant automobilio „Seat“ sugadinimus po 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio, matyti, kad priekinio bamperio grotelių tvirtinimo laikikliai pažeisti juos tiesiogiai veikiant, kontaktuojant su kitu objektu, judėjusiu šios transporto priemonės išilginės ašies kryptimi. Automobilio „Seat“ priekinis panelis sugadintas deformuojant priekinį bamperį, taip pat kontaktuojanti su objektu, judėjusius šios transporto priemonės išilginės ašies kryptimi. Tokie sugadinimai būna po transporto priemonės susidūrimo su kitu objektu, visa priekine automobilio plokštuma. <...> Įvertinus visą turimą bylos medžiagą, konstatuojama kad 2017 m. rugsėjo 12 d. įvykio metu, automobiliui „Seat“ galėjo būti sugadintas priekinio bamperio kairysis šonas, priekinis kairės pusės sparnas, priekiniai ratlankiai, priekinis kairės žibintas.“ Draudiko teigimu, kiti sugadinimai su 2017 m. rugsėjo 12 d. įvykiu nesusiję, todėl draudikas neprivalo atlyginti su jais susijusios žalos.

Iš Lietuvos bankui pateiktų faktinių duomenų nustatyta, kad pareiškėjas 2017 m. spalio 11 d. atsiuntė draudikui el. laišką, kuriame teigė pateikiantis iš karto po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio darytas nuotraukas. Įvertinus pareiškėjo pateiktas nuotraukas matyti, kad per 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykį automobilis buvo apgadintas nežymiai (pažeistas valstybinis numeris, apibraižytas priekinio buferio keleivio pusės viršutinės dalies paviršinis sluoksniu), nes akivaizdžių defektų nuotraukoje nėra matoma. Be to, 2017 m. spalio 11 d. atsiųstame laiške pareiškėjas taip pat pateikė ir po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio padarytų sugadinimų remonto (priekinio buferio poliravimo) darytas nuotraukas. Šiose nuotraukose taip pat matyti, kad nėra išlikusių jokių sugadinimų. Taigi, atsižvelgiant į Lietuvos bankui pateiktų duomenų visumą, darytina išvada, kad pareiškėjas laikėsi teisės aktų reikalavimų ir draudikui pateikė objektyvius įrodymus, kad transporto priemonė po 2017 m. rugpjūčio 23 d. įvykio buvo suremontuota (nebuvo sugadinimų), o draudikas nepateikė įrodymų, kurie leistų suabejoti pareiškėjo pateiktų nuotraukų objektyvumu. Atsižvelgiant į tai, kad draudikas sprendimą nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2017 m. rugsėjo 12 d. sugadintų automobilio priekinio buferio grotelių tvirtinimo laikiklių ir priekinio radiatoriaus rėmo patirtą žalą, priėmė neįvertinęs pateiktų įrodymų visumos, ir atsižvelgiant į tai, kad draudiko pateiktas aktas prieštarauja kitiems byloje esantiems įrodymams, darytina išvada, kad draudikas privalo įvertinti visus automobilio kėbulo sugadinimus ir išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl 2017 m. rugsėjo 12 d. sugadintų priekinio buferio grotelių tvirtinimo laikiklių ir priekinio radiatoriaus rėmo.

2.2. *Dėl draudiko nustatytų automobilio važiuoklės remonto išlaidų*

Siekdamas nuginčyti Vertinimo ataskaitą, draudikas taip pat rėmėsi argumentais, kad turto vertintojas į Vertinimo ataskaitą įtraukė ir UAB „Autofortas“ darbuotojų atliktos sugadinto automobilio apžiūros metu neužfiksuotų važiuoklės sugadinimų remonto išlaidas.

Vertinant draudiko priimtą sprendimą neatlyginti UAB „Autofortas“ darbuotojo apžiūros

metu neužfiksuotų važiuoklės sugadinimų ir Vertinimo ataskaitoje nurodytų defektų remonto išlaidų įskaičiavimo į automobilio atkūrimo išlaidas pagrįstumą, pažymėtina, kad turto vertintojas, vertindamas sugadintą transporto priemonę, siekia nustatyti transporto priemonei padarytą žalą, tačiau nevertina draudžiamąjį įvykio aplinkybių ir vertinamos transporto priemonės sugadinimų tarpusavio ryšio. Konkrečių transporto priemonės sugadinimų tarpusavio ryšį su eismo įvykio aplinkybėmis nustato draudikas.

Pažymėtina, kad draudikas iš pareiškėjo reikalauja pateikti objektyvius įrodymus, kurių pagrindu būtų galima spręsti dėl papildomų sugadinimų. Iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų matyti, kad pareiškėjas pateikė Vertinimo ataskaitą, kurioje yra įrašyta nemažai važiuoklės defektų, kurie į draudiko pateiktas remonto įmonių sąmatas nėra įtraukti. Taigi, darytina išvada, kad pareiškėjas, pateikdamas Vertinimo ataskaitą, draudiką informavo apie UAB „Autofortas“ darbuotojo atliktos apžiūros metu neužfiksuotus papildomus automobilio sugadinimus. Remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, darytina išvada, kad, gavęs Vertinimo ataskaitą ir informaciją apie turto vertintojo nustatytus papildomus automobilio važiuoklės sugadinimus, draudikas turėjo visas galimybes papildomai apžiūrėti automobilį ir įsitikinti sugadinimų buvimu.

Svarbu pažymėti, kad draudikas neginčijo argumento, kad turto vertintojo nurodyti transporto priemonės sugadinimai pagal 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykio mechanizmą ir sugadinimų pobūdį negalėjo būti padaryti šio eismo įvykio metu. Draudikas tik teigė, kad iš kartu su Vertinimo ataskaita pateiktų papildomų automobilio sugadinimų nuotraukų nėra galimybės patikrinti, ar automobilio sugadinimai yra susiję su 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykiu.

Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punkte nustatyta, kad draudikas neturi teisės atsisakyti mokėti draudimo išmokos, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Be to, TPVCAPDĮ 19 straipsnio 3 dalyje ir Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje draudikui nustatyta pareiga įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Vadovaudamasis šiomis nuostatomis ir atsižvelgdamas į prievolę nustatyti automobilio sugadinimų tarpusavio ryšį su eismo įvykio aplinkybėmis, draudikas, siekdamas įsitikinti, kokie sugadinimai buvo padaryti per 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykį, turėjo papildomai apžiūrėti pareiškėjo automobilį ir įsitikinti, kad yra važiuoklės sugadinimų.

Atsižvelgiant į tai, kad draudikas sprendimą nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios UAB „Autofortas“ darbuotojo atliktos apžiūros metu neužfiksuotų papildomų automobilio sugadinimų remonto išlaidas, priėmė neištyręs sugadinimų priežastinio ryšio su 2017 m. rugsėjo 12 d. eismo įvykiu ir nepatikrinęs visos prieinamos informacijos, galinčios turėti įtakos nustatant draudimo išmoką, darytina išvada, kad draudikas nepagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką, todėl pažeidė teisės aktuose įtvirtintas ir draudikui keliamas pareigas, o tai suponuoja išvadą, kad draudikas privalo įvertinti automobilio važiuoklės sugadinimus, susijusius su 2017 m. rugsėjo 12 d. įvykiu, ir išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką.

3. Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas taip pat reikalauja, kad draudikas atlygintų jo patirtas nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas. Lietuvos bankui pareiškėjas yra pateikęs dokumentus, patvirtinančius, kad UAB „Asistavita“ už ataskaitą yra sumokėta 150 Eur. Draudikas su šiuo reikalavimu nesutinka, motyvuodamas tuo, kad, pagal TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, draudikui nekyla prievolė atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Pagal TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir

savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, šios išlaidos turi būti atlygintos tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateikta turto vertinimo ataskaita, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi pripažįsta, kad iš pradžių buvo ją neteisingai apskaičiavęs.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po automobilio apžiūros sudarė automobilio remonto darbų sąmatą ir apie apskaičiuotą sumą (333,64 Eur) informavo pareiškėją. Pareiškėjas su draudiko apskaičiuota suma nesutiko ir kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją, prieš tai nepateikęs draudikui pretenzijos dėl galbūt neteisingai nustatyto žalos dydžio. Lietuvos bankas neturi duomenų, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl žalos dydžio, būtų pakankamai bendradarbiavęs su draudiku arba tiesiogiai su draudiku sprendęs nesutarimą. Kita vertus, vertinant aplinkybę, kad iš pradžių draudikas nustatė 333,64 Eur žalą, o gavęs nepriklausomo turto vertintojo ataskaitą pakartotinai apskaičiavo žalą ir nustatė, kad ją sudaro 690,43 Eur, darytina išvada, kad draudiko sprendimą perskaičiuoti žalos dydį iš esmės paskatino pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Taigi, draudikas savo veiksmais yra pripažinęs, kad pirminė žala buvo apskaičiuota netinkamai.

Nagrinėjamo ginčo atveju nėra pagrindo daryti išvados, kad pareiškėjas laiku kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją (dėl to turėjo išlaidų), todėl atitinkamai nėra pagrindo konstatuoti, kad minėtas turto vertinimas buvo būtinas ir neišvengiamas. Tačiau, nepaisant to, pareiškėjo inicijuotas turto vertinimas turėjo esminės įtakos draudiko veiksams pripažįstant pirminio skaičiavimo nepagrįstumą. Todėl darytina išvada, kad draudikas turi atlyginti pusę (75 Eur) pareiškėjo patirtų UAB „Asistavita“ samdymo išlaidų.

4. Dėl pakaitinio automobilio nuomos išlaidų atlyginimo

Analizuojant teisės aktų, reglamentuojančių žalos atlyginimo klausimus, nuostatas, teisės doktriną bei susiklosčiusią teismų praktiką, darytina išvada, kad asmeniui atlygintini turtiniai praradimai pasireiškia kaip nuostoliai, jeigu dėl neteisėtų veiksmų jis turi tam tikrų išlaidų ir tuo blogina savo turtinę padėtį. Pažymėtina, kad pagal šią sutartį, kaip nuostolio draudimo sutartį, mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems, kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 ir 5 dalys). Esant tokiai reglamentacijai specialiajame įstatyme detaliau žalos atlyginimo klausimas turi būti sprendžiamas pagal bendrąsias civilinės atsakomybės normas. CK 6.249 straipsnio 1 dalyje, kurioje pateikiama žalos samprata, kaip tiesioginiai nuostoliai, yra įrašytos ir asmens turėtos išlaidos, taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų neteisėtų veiksmų. Nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlygintini nuostoliai, kaip šio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: jos turi būti priverstinės, būtinos ir protingos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002). Be to, atsižvelgiant į TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalies nuostatas, svarbu tai, kad atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, nevirsijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykio, atlyginimo.

Lietuvos banko vertinimu, asmens turėtos išlaidos (įskaitant išlaidas pakaitinės transporto priemonės nuomai) yra viena iš žalos turtui, kurią draudikas neviršydamos draudimo sumos yra įsipareigojęs atlyginti, rūšių (CK 6.249 straipsnio 1 dalis). Vartotojo patirtos pakaitinio automobilio nuomos išlaidos, nustačius jų priežastinį ryšį su eismo įvykiu, taip pat esant kitoms transporto priemonės valdytojo civilinės atsakomybės sąlygoms, turėtų būti priskirtinos prie išlaidų, atlyginamų TPVCAPDĮ nustatyta tvarka. Vartotojo reikalavimo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, ir jo dydžio pagrįstumas turi būti vertinamas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotų atlygintinių išlaidų požymių (priverstinės, būtinos ir protingos) kontekste. Vartotojui įrodžius, kad jis iki eismo įvykio savo žinioje turėjo

automobilį, kurį nevaržomai naudojo savo ir šeimos reikmėms, ir dėl eismo įvykio šios galimybės neteko, minėtos aplinkybės suteiktų pagrindą konstatuoti priežastinį ryšį ir pakaitinio automobilio nuomos išlaidas pripažinti išlaidomis, atsiradusiomis dėl eismo įvykio.

Lietuvos banko vertinimu, svarbu pažymėti ir tai, kad pakaitinę transporto priemonę nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę išsinuomoti tik tol, kol bus remontuojamas (remonto būdu bus šalinami įvykio metu atsiradę defektai) apgadintas automobilis arba iki tol, kol draudimo bendrovė atlygins žalą (jei pareiškėjas nusprendžia nesiremontuoti transporto priemonės ir gauti draudimo išmoką pinigine išraiška). Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus duomenis buvo nustatyta, kad pareiškėjas automobilį „Ford Fusion“ nuomojo nuo 2017 m. lapkričio 2 d. iki 2017 m. gruodžio 6 d., nors jam draudimo išmoka buvo išmokėta 2017 m. spalio 26 d. Darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis, pagrįstai pakaitinio automobilio nuomos išlaidas pripažino nebūtinomis ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pakaitinio automobilio nuomos išlaidas.

Pažymėtina ir tai, kad pareiškėjas savo nurodomas aplinkybes grindžia draudikui pateikta automobilio „Ford Fusion“ nuomos sutartimi bei Pinigų priėmimo kvitu Nr. (*duomenys neskelbiami*), kurie įrodo patirtų nuomos išlaidų faktą. Pareiškėjo pateikti dokumentai įrodo tik patirtas automobilio „Ford Fusion“ nuomos išlaidas, tačiau neįrodo, kad šios išlaidos pareiškėjui buvo būtinos ir patirtos būtent dėl aptariamo 2017 m. gruodžio 12 d. eismo įvykio. Taigi, šiuo atveju Lietuvos bankui taip pat nėra pateikta objektyvių duomenų, kad pareiškėjui buvo padaryta žala, dėl kurios kiltų civilinė atsakomybė draudiko apdraustam transporto priemonės valdytojui, todėl draudikui neatsiranda pareiga mokėti draudimo išmokos.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo A. Ž. reikalavimus ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“:

1.1. išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką už sugadintus automobilio priekinio buferio grotelių tvirtinimo laikiklius ir priekinio radiatoriaus rėmą, apskaičiuotą pagal Taisyklių 15 punkte įtvirtintas transporto priemonės būtinų remonto išlaidų skaičiavimo sąlygas;

1.2. išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką už automobilio važiuoklės sugadinimus, apskaičiuotą pagal Taisyklių 15 punkte įtvirtintas transporto priemonės būtinų remonto išlaidų apskaičiavimo sąlygas;

1.3. atlyginti pareiškėjui 75 Eur nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė